

Nr 83

Av herr **Eliasson** i Sundborn m. fl., *angående kulturpolitikens framtida utformning.*

(Lika lydande med motion nr 47 i Första kammaren)

De samhälleliga insatserna på kulturpolitikens område har de senaste åren genomgått en glädjande och snabb upprustning. Denna utveckling bör givetvis fortsätta. Emellertid saknas ännu de klara riktlinjer beträffande kulturpolitikens framtida utformning, som är nödvändiga för att den fortsatta utbyggnaden skall bli så ändamålsenlig och effektiv som möjligt. Inte vid något tillfälle har riksdagen tagit ställning till en samlad översyn av den statliga kulturpolitiken.

De åtgärder som hittills företagits har varit av relativt kortsiktig natur och framför allt varit inriktade på stöd till produktionen av kultur i olika former (konstnärsutbildning, arbetsstipendier etc.). Någon samordning av de statliga och omfattande men från kommun till kommun starkt varierande kommunala insatserna har inte heller förekommit.

Att satsa på produktionssidan har varit riktigt i det startskede av uppbyggnaden av samhällets kulturinsatser där vi ännu befinner oss. Men på längre sikt måste de samhälleliga insatserna till stöd för kulturproduktionen kompletteras med insatser för att stödja och sprida själva konsumtionen av kultur.

I längden förslår inte ett aldrig så kraftigt stöd till kulturproduktionen om det inte kompletteras med insatser för att sprida kulturprodukterna över hela landet och till alla samhällsgrupper. Insatser på konsumtionssidan har också den fördelen att de bättre än några andra insatser stärker kultursektorns självfinansiering och egenaktivitet.

Den hittills förda kulturpolitiken har framför allt motiverats av "kulturarbetarnas" rätt till rimliga existens- och arbetsvillkor, trygghet, frihet i skapandet osv. Enligt vår uppfattning bör kulturpolitiken i framtiden även i större utsträckning ses som ett medel att förvalta och vidareutveckla den gemensamma tillgång för hela vårt samhälle som kulturen utgör. Att förvalta bör i detta sammanhang också betyda att den kulturens produkter görs tillgängliga för allt större samhällsgrupper.

De fåtaliga och ofullständiga sociologiska undersökningar, som finns rörande

den svenska kulturkonsumtionen, tyder på att den seriösa kulturens produkter ännu relativt sett är förbehållna ett litet fåtal av befolkningen. Landsbygden och de små städerna är missgynnade i förhållande till storstadsområdena. Kontakten med den seriösa kulturen är relativt sett livligare i socialgrupp I än i socialgrupp III osv. Att bredda och öka kulturkonsumtionen är därför också ett socialt rättvisekrav.

I samband med den allmänna utredning av kulturpolitikens utformning, som vi föreslår i denna motion, bör därför kultursociologiska undersökningar företas. Dessa undersökningar bör utreda formerna för och omfattningen av kulturkonsumtionen samt dessa faktorerens samband med individernas bostadort, utbildning, yrke, inkomst osv. På det viset kan vi förhoppningsvis få anvisningar om hur de stora skillnaderna på kulturkonsumtionens område kan motarbetas.

Kulturstödets centrala administration och geografiska fördelning är andra frågor, som bör tas upp i den utredning vi föreslår. På bägge dessa områden är en decentralisering önskvärd.

Kulturpolitikens mål på produktionssidan bör vara att stödja utan att styra eller dirigera. Inte desto mindre finns det givetvis risker för att man i den centrala fördelningen av kulturstöden omedvetet kan komma att gynna vissa väl etablerade kulturyttringar på bekostnad av nya eller mindre accepterade strömningar. Samma risk finns beträffande kulturstödets geografiska fördelning. Kulturskappare som bor i vissa delar av landet har relativt sett lättare att bli uppmärksammade än de konstnärer som bor i mer avlägsna landsändar.

Ett indicium på att denna senare risk föreligger kan utdelandet av konstnärsbelöningar 1964 vara. Av de 25 belöningar, som utdelades, gick nämligen inte mindre än 21 st. till konstnärer bosatta i Stockholm eller dess omedelbara närhet. En liknande tendens kan konstateras vid utdelningen av 1965 års belöningar.

Ett annat problem som bör tas upp i en allmän kulturpolitisk utredning är möjligheterna till samarbete mellan stat och kommun på det kulturpolitiska området. Centraliseringstendenserna inom det svenska kulturlivet är utomordentligt påtagliga. En ökad spridning av kulturverksamheten, som kan medverka till att göra denna till en fast etablerad självklar angelägenhet för också landets mindre kommuner — gärna med tyngdpunkt på vissa regionala orter — är enligt vår mening önskvärd. I detta sammanhang bör också frågan om särskilda statliga stimulansbidrag till kommunerna för att få fram en ökad aktivitet på det kulturpolitiska området från kommunernas sida prövas.

Samordning av de statliga och kommunala insatserna och ett klarläggande av den framtida utformningen av den samhälleliga kulturpolitiken är nödvändig för att den fortsatta utbyggnaden av samhällets kulturstöd skall kunna bli så effektiv som möjligt.

De statliga kulturstödande åtgärderna har nu nått en sådan omfattning och utbyggnaden av dem sker i en sådan takt, att en sådan utredning inte längre bör skjutas på framtiden.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om
en utredning beträffande kulturpolitikens framtida utformning.

Stockholm den 18 januari 1966

Lars Eliasson
i Sundborn

Thorvald Källstad

Ingrid Gärde Widemar

Harald Larsson
i Hedenäset

Lennart Mattsson

Nr 84

Av herr **Lindahl**, om effektivisering av den statliga pressinformationen.

(Lika lydande med motion nr 50 i Första kammaren)

Stockholm den 17 januari 1966

Essen Lindahl